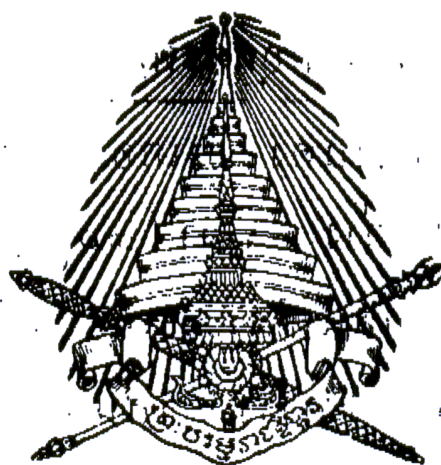

เล่ม ๕๔ หน้า ๑๐๕๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๔๘๐

ยกเลิกโดย พระราชบัญญัติการถอดพระราชนครูป ๒๔๘๒

* พระราชบัญญัติ

ควบคุมการเหมืองฝายและพนัง (ฉบับที่ ๓)

พุทธศักราช ๒๔๘๐

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐)

อาทิตย์ทิพอาภา

เจ้าพระยายมราช

พล. อ. เจ้าพระยาพิชเชนทรวชิริน

ตราไว้ ณ วันที่ ๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๐

เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๔ หน้า ๑๐๕๓

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเหมืองฝายและพนัง

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง พุทธศักราช ๒๔๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔ การแบ่งปันน้ำจากเหมืองฝายสาธารณะให้เป็นหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือหัวหน้าเหมืองฝายเป็นผู้แบ่งปันตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ทำกรเพาะปลูก เว้นแต่ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ จึงให้คณะกรรมการอ้งเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าเหมืองฝายในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้น ไม่น้อยกว่าสามนาย เป็นผู้พิจารณาสั่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

ในเวลาที่ไม่พอ แลควรขอให้เป็นประโยชน์แก่การ
เพาะปลูกได้ทั่วถึงกัน ให้คณะกรรมการอำเภอ หรือนาย
อำเภอประชุมกันกับผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าเหมืองฝายในเขต
เหมืองฝายนั้นพิจารณาสิ่งซึ่งขาดตามเสียงข้างมาก

กรณีพิพาทดังกล่าวในวรรค ๒ ระหว่างอำเภอต่ออำเภอ
ให้นามตรา ๑๕ (ข) และ (ค) มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราช
บัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัก พุทธศักราช ๒๔๗๗
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕ ในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมรวมกัน
หรือเพิกถอนเหมืองฝายหรือพนัก เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่
แก่ราษฎรนั้น ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(ก) กรณีพิพาทที่เกิดขึ้นในอำเภอเดียวกัน ให้นาย
อำเภอตั้งสิ่งซึ่งขาดตามเสียงข้างมากของราษฎรที่ได้รับประโยชน์
จากการเหมืองฝายหรือพนักรายพิพาทนั้น การออกเสียง
ลงคะแนน ให้ถือเกณฑ์ดังนี้ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินไม่เกิน
สิบไร่ ให้ออกเสียงได้เสียงหนึ่ง ถ้าเกินกว่าสิบไร่ ให้
คำนวณทวีขึ้นโดยอัตราสิบไร่ต่อหนึ่งเสียง เศษของสิบไร่
ถ้ากว่าครึ่งให้นับเป็นหนึ่ง

(ข) กรณีพิพาทระหว่างอำเภอต่ออำเภอในจังหวัดเดียวกัน ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณามีจำนวนอย่างน้อยห้าเจ็ดคน แล้วให้ข้าหลวงประจำจังหวัดส่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

(ค) กรณีพิพาทระหว่างอำเภอต่ออำเภอต่างจังหวัดกัน ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดนั้น ๆ ตั้งกรรมการขึ้นจังหวัดละสี่คน และให้กรรมการเหล่านั้นเลือกตั้งกรรมการอีกหนึ่งคน รวมเป็นคณะกรรมการพิจารณา แล้วให้ข้าหลวงประจำจังหวัดนั้น ๆ ส่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ มาตรา ๒๑ การเกณฑ์แรงและแบ่งงานในการทำเหมืองฝายและพนัง ให้จัดแบ่งอย่างน้อยตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ทำกรเพาะปลูก ของผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือผู้มีหน้าที่ทำการนั้น

งานใดที่แบ่งแยกกันทำไม่ได้ ให้เกณฑ์แรงและแบ่งงาน โดยคำนวณดังต่อไปนี้ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือผู้ที่มีหน้าที่ทำงานคนใดมีเนื้อที่ไม่เกินสิบไร่ ให้ไปทำงานคนหนึ่ง ถ้ามากกว่าสิบไร่ ให้คำนวณทวีขึ้นไปโดยอัตราสิบไร่ต่อหนึ่งคน เศษของสิบไร่ ถ้ากว่าครึ่งให้นับเป็นหนึ่ง”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง พุทธศักราช ๒๔๗๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔ การเกณฑ์เครื่องอุปกรณ์เหมืองฝายและพนังให้กรมการอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือหัวหน้าเหมืองฝายหรือพนังคำนวณให้พอเพียงต่อการทำ แล้วกำหนดเกณฑ์เอาตามเนื้อที่ที่ทำการเพาะปลูก โดยเฉลี่ย ไร่หนึ่งมีส่วนเท่า ๆ กัน เศษของไร่หรือผู้ที่มีเนื้อที่ไม่ถึงหนึ่งไร่ ให้นับหนึ่ง”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง พุทธศักราช ๒๔๗๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕ ให้บุคคลผู้ได้กระทำหน้าที่ควบคุมการทำเหมืองฝายและพนังดังกล่าวไว้ในมาตรานี้ ได้รับยกเว้น

วันที่๑๓กันยายน๒๔๘๐ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม๕๕ หน้า๑๐๕๑

การเกณฑ์แรงงานและเครื่องอุปโภคบริโภคในเมืองฝ่ายและพนังในเขตต์
ตำบลนั้น โดยมีกำหนดอัตรา คือ

(๓) กำนันและหัวหน้าเมืองฝ่ายคนละสามสิบไร่

(๔) ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยหัวหน้าเมืองฝ่ายคนละสิบห้าไร่

ถ้าบุคคลผู้มีหน้าที่ควบคุมเมืองฝ่ายและพนังได้กระทำการ
การควบคุมงานซึ่งงานนั้นมีจำนวนเหนือที่ทำการเพาะปลูกไม่
ถึงห้าร้อยไร่ ให้ได้รับยกเว้นตามข้อ (๓) และ (๔)
เพียงครั้งหนึ่ง

เมื่อราษฎรส่วนมากที่ได้รับประโยชน์จากการเพาะปลูก
ในเขตต์เมืองฝ่ายและพนังเห็นว่าบุคคลใดทำประโยชน์
ควรได้รับการยกเว้นมากกว่าที่กล่าวไว้ในมาตรานี้ ให้นาย
อำเภอชกเว้นตามความเห็นชอบของราษฎร ”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๖ แห่งพระราช
บัญญัติควบคุมการเมืองฝ่ายและพนัง พุทธศักราช ๒๔๗๗
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๖ ผู้ใดได้รับสิทธิตามมาตรา ๒๕ แต่ไม่มี
เนื้อที่ดินทำการเพาะปลูกของตนเองตามสิทธิที่ได้รับ ให้ผู้
นั้นมีสิทธิคุ้มครองเนื้อที่ดินทำการเพาะปลูกของผู้อื่นเสมือน
ที่ดินของตนเองได้อีกไม่เกินสามราย แต่เมื่อรวมเข้าด้วยกัน

เล่ม ๕๔ หน้า ๑๐๕๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๐

แล้ว เนื้อที่ดินต้องไม่เกินกำหนดอัตราตั้งบัญชีไว้ ใน
มาตรา ๒๕”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘ แห่งพระราช
บัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง แก้ไขเพิ่มเติม พุทธ
ศักราช ๒๕๑๘ นั้นเสีย

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราช
บัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง พุทธศักราช ๒๕๑๗
และให้ ให้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๘ ผู้ใดกระทำการละเมิดอย่างหนึ่งอย่างใด
ในข้อต่อไปนี้ ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดฐานลักขโมย ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าสิบบาท หรือทั้ง
จำทั้งปรับ

ค. บังอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือทำสิ่งกีดขวางเขตต์
ทางน้ำหรือพนังสาธารณะที่ได้ประกาศหวงห้ามไว้ตามมาตรา ๗

ข. บังอาจขัดขวางไม่ยอมให้ทิ้งหรือกองมูลดินในที่ดิน
ของตนตามมาตรา ๑๒

ก. บังอาจทำลายแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงการแบ่งปันน้ำ
ที่เจ้าพนักงานได้แบ่งปันเด็ดขาดแล้วตามมาตรา ๑๕

วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๔๘๐. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๔ หน้า ๑๐๕๕

ม. ๑๑. บังอาจขัดขึ้นคำสั่งเจ้าพนักงานตั้ง กล่าวไว้ในมาตรา ๑๑, ๑๒, ๑๕, (ก) ๒๑ และ ๒๓ "

มาตรา ๑๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรธิการมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ตามมติคณะรัฐมนตรี)

พิบูลสงคราม

รัฐมนตรี

พระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายแต่ละแห่ง (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๐ ฉบับนี้มีข้อความให้ยกเลิกมาตรา ๑๔, ๑๕, ๑๘, ๒๕, ๒๖ และ ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายแต่ละแห่ง พุทธศักราช ๒๔๗๗ เดิม ซึ่งมีข้อความดังต่อไปนี้

“ มาตรา ๑๔ การแบ่งปันน้ำจากเหมืองฝายสาธารณะ ให้เป็นหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือหัวหน้าเหมืองฝายเป็นผู้แบ่งปันตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ทำการเพาะปลูก เว้นแต่ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ จึงให้คณะกรรมการอำเภอเป็นผู้ตั้งราคาตามเกณฑ์ ซึ่งจะได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เล่ม ๕๕ หน้า ๑๐๘๐ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐

ให้เขตอำนาจไม่พอแจกจ่ายให้เป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกได้
ทั่วถึงกัน ให้นายอำเภอประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าเหมือง
ฝายในเขตต์เหมืองฝายนั้นพิจารณาตั้งช้

กรณีพิพาทดังกล่าวในวรรคสอง ระหว่างอำเภอต่ออำเภอ ให้
นำมาตรา ๑๕ (๒) และ (๓) มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

“มาตรา ๑๕ ในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม รวมกันหรือ
เพิกถอนเหมืองฝายหรือหนึ่ง เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ว่าราชการนั้น
ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(ก) กรณีพิพาทที่เกิดขึ้นในอำเภอเดียวกัน ให้นายอำเภอลัง
ชาตตามเลียงช้างมากของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากการเหมือง
ฝายหรือหนึ่งรายพิพาทนั้น การนับคะแนนเลียงให้คำนวณดังนี้ ผู้
ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินตั้งแต่หนึ่งถึงสิบไร่ ให้ออกเลียงได้เลียงหนึ่ง ถ้า
มากกว่าสิบไร่ ให้คำนวณทวนขึ้นโดยอัตราสิบไร่ต่อหนึ่งเลียง เศษ
ของสิบไร่ให้นับทั้ง

(ข) กรณีพิพาทระหว่างอำเภอต่ออำเภอในจังหวัดเดียวกัน ให้
ข้าหลวงประจำจังหวัดตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณามีจำนวนอย่าง
น้อย ๗ คน แล้วให้ข้าหลวงประจำจังหวัดตั้งชี้ขาดตามความเห็น
ข้างมาก

(ค) กรณีพิพาทระหว่างอำเภอต่ออำเภอต่างจังหวัดกัน ให้
ข้าหลวงประจำจังหวัดนั้น ๆ ตั้งกรรมการขึ้นจังหวัดละ ๕ คน และให้
กรรมการเหล่านั้นเลือกตั้งกรรมการอีกหนึ่งคนร่วมเป็นคณะกรรมการ
พิจารณา แล้วให้ข้าหลวงประจำจังหวัดนั้น ๆ ตั้งชี้ขาดตามความ
เห็นข้างมาก

“มาตรา ๒๔ การเกณฑ์เครื่องอุปกรณ์เหมืองฝายหรือพนัง
ให้กำหนดส่วนและจำนวนตามเนื้อที่ทำการเพาะปลูก โดยอนุโลม
ตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๓”

“มาตรา ๒๕ ให้บุคคลดังกล่าวไว้ในมาตรานี้ ได้รับยกเว้น
การเกณฑ์เครื่องอุปกรณ์เหมืองฝายและพนัง กับเกณฑ์แรงงาน
โดยมีกำหนดอัตรา คือ

ก. กำพันและหัวหน้าเหมืองฝายคนละ ๓๐ ไร่

ข. ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยหัวหน้าเหมืองฝายคนละ ๓๕ ไร่

เมื่อราษฎรส่วนมากที่ได้รับประโยชน์จกการเพาะปลูกในเขต
เหมืองฝายนั้นเห็นว่า บุคคลใดทำประโยชน์ควรได้รับการยกเว้น
จกกฎที่กำหนดนี้ ท่านว่านายอำเภออาจให้ตรอยกเว้นตามความ
เห็นชอบของราษฎร”

“ มาตรา ๒๒ ผู้ใดได้รับสิทธิตามมาตรา ๒๕ แต่ไม่มีเนื้อที่ดินทำการเพาะปลูกของตนเอง ให้ผู้นั้นมีสิทธิคุ้มครองเนื้อที่ดินทำการเพาะปลูกของผู้อื่นเสมือนที่ดินของตนเอง ”

“ มาตรา ๒๗ ผู้ใดกระทำการละเมิดอย่างหนึ่งอย่างใดในข้อต่อไปนี้ ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดฐานละเมิดโทษ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าสิบบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ก. บังอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือทำสิ่งกีดขวางเขตต์ทางน้ำสาธารณะที่ได้ประกาศหวงห้ามไว้ตามมาตรา ๘

ข. บังอาจขุดขวางไม่ยอมให้ทางหรือกองมูลดินในที่ดินของตนตามมาตรา ๓๒

ค. บังอาจทำลายแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงการแบ่งปันน้ำที่เจ้าพนักงานได้แบ่งปันเด็ดขาดแล้วตามมาตรา ๑๔

ง. บังอาจขัดขืนคำสั่งเจ้าพนักงานในการเกณฑ์แรงงานและเครื่องอุปกรณ์เหมืองฝายหรือพนังตามมาตรา ๑๓ และ ๒๒ หรือไม่จัดให้บุคคลอื่นไปทำงานแทนตนตามมาตรา ๒๓ ”

และให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนังแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๘ กับมาตรา ๘ แห่งพระราช

วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๑๐๖๓

บัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนังแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๓๘ ซึ่งมีข้อความดังต่อไปนี้

“ มาตรา ๒๑ การเกณฑ์แรงงานให้เป็นไปตามความตกลงหรือประเพณีท้องถิ่น แต่ถ้าไม่อาจจะตกลงกันได้ตามนั้น ก็ให้คำนวณดังต่อไปนี้ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือผู้ที่มิหน้าที่ทำงานคนใดมีเนื้อที่ตั้งแต่ ๑ ไร่ ถึง ๑๐ ไร่ ให้ไปทำงานคนหนึ่ง ถ้ามากกว่า ๑๐ ไร่ ให้คำนวณทวีขึ้นไปโดยอัตรา ๑๐ ไร่ต่อ ๑ คน เศษตั้งแต่ครึ่งขึ้นไป ให้นับเป็นจำนวนเต็ม ”

“ มาตรา ๘ ให้ยกเลิกข้อ ก. ในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง พุทธศักราช ๒๕๓๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ ก. บังอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือทำสิ่งกีดขวางเขตต์ทางน้ำหรือพนังสาธารณะที่ได้ประกาศหวงห้ามไว้ในมาตรา ๘ ”